

MIKEL BASABE
KORTABARRIA
IRAKASLEA

Normal plantak egiten

Hilotan, euskara sarritan izan dugu albiste. Txarrerako, euskaltzaleon artean nagusi den aldarte ezkorra ikusita. Baina euskararen egoera txarra dela ez da kontu berria, datuen bitartez beste zerbait iradoki den arren.

Har dezagun, adibidez, hizkuntzak irabazi ei dituen hiztun berrien kopurua. VII. Inkesta Soziolinguistikoaren arabera, "EAEn 16 urte edo gehiagoko 680.629 euskaldun daude, 1991n baino 261.000 gehiago. (...) Adinari erreparatuz, euskaldunen ehunekorik handiena 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean dago: 16 eta 24 urte bitartekoen %74,5 euskaldunak dira; 1991n %25 ziren". Horietako gehienek etxetik kanpora ikasi dute; adin horretan, ikastetxeetan. Lehenengo zalantza berez dator: zelan kalkulatu dute euskaldun gehiago dagoela? Izan ere, derrigorrezko hezkuntza amaitzean, B1 onartzen zaie B eta D ereduak ikasleei. Horren arabera hartzen dira euskal hiztuntzat? B1 egiaztatuta? Are gehiago: B ereduko ikasleek -kontzertatuko umeak, ia guztiak- lortzen al dute maila hori? Zelan dakigu? Nork neurtu du? Ba al dakite berbetan?

Beharbada, horrexek azaltzen du hainbestetan aipatzen den ezagutzaren gorakadaren eta erabileraren geldialdiaren arteko alde ustez gero eta handiagoa: bene-benetan, ezagutza ez

dela hainbeste handitu. Horregatik da hain premiazkoa DBH eta batxilergoa amaitzean gure ikasleen euskara maila neurtzea, ahozkoa barne: benetan non gauden jakin beharra daukagu.

Ezjakite horrek normal plantak egiteko aukera eman digu. Ezin arazorik egon, gero eta hiztun gehiago badago (gazteen artean, batez ere) eta administrazioa gero eta euskaldunagoa bada. Bide batez: norbaitek neurtu al du azken lau hamarkadetan zer bilakaera izan duen euskararen erabilerak administrazioaren barruan?

Normal plantak egitearen azken adibidea selektibitateak ekarriko digu, datorren ikasturtean. Jakina denez, EAEn azterketa bera egiten dute ikasle guztiek, ikasi duten hizkuntza-eredua zein den ere. Azterketa hori idatzizkoa soilik da. 2025-26 ikasturtean, selektibitatea aldatu egingo dute... euskal literatura sartzeko. Ahozkoa neurtzea planteatu ere ez da egiten, eta entzumena ez da egingo, EHUK horretarako gaitasunik ez ei duelako. 2026an, entzunezkoa egiteko gaitasun teknikorik ez.

Zoritxarrez, batxilergoko ikasleekin selektibitateko edukia baino ez ohi da landu. Zer ez da sartuko? Bada, erabileraren handitzeko beharrezkoak diren trebetasun biak: ahozko adierazpena eta ulermena. ●

CASTILLO SUAREZ
IDAZLEA

Maitasunaz

Akordatzan naiz Blanca Llum Vidal poeta maitasunaz hizketan entzun nuen lehendabiziko aldiaz. Bere esperientziak aritu zen, besteak beste. Esan zuen bere ordura arteko bizitzan maitasuna beti amaitzen zela, baina maitasunak ez lukeela amaitu beharko sentituz bizi dela. Ez dela erromantikoa den sentipen bat, baina bai zerbait oso sakona; eta agian desagertu beharrean eraldatu egiten dela maitasuna deitzen dugun hori. Bestalde, jabetzarekin eta dependenziarekin oso lotuta ikusten zuen maitasuna. Izan ere, oso harreman gutxi

daude elkarrekiko parekoak direnak, mirarritako hartu zituen berak. Area-go, maitasun batzuek droga bat bezala harrapatzen zaituztela eta erabat suntsitzaileak direla gehitu zuen. Sebastián Perelló -*hautatzea baztertzea baita*- eta Marina Tsvetaieva -*gauza bakarra maite duenak ez baitu ezer maite*- aipatu zituen, baina, guztiaren gainetik, esaldi batekin geratu nintzen, gidatzen dudanean nirekin autoan daramadana: politikoa dena da maite duzun hori hautatzea, jarrera bat hartzea, ardura hartzea; haatik, dena maitatzea biziz letasun neurrigabea da. ●